

URI LÁSZLÓ

Kábítószer-ültetvények Koszovóban

A kábítószer-ültetvények termesztésekor leginkább három klasszikus típus szükséges megemlíteni. Az egyik a kokacserje és az ebből kinyert (egyebek között) kokain; a második a kender, amelyből marihuána és hasis állítható elő; majd végül a mákgubó, amelyből ópiumot és heroint lehet kivonni. Az említett kábítószeresek továbbra is meghatározó kínálatot jelentenek a világ illegális piacán. Noha az ültetvények termesztése nem minden esetben von maga után büntetőjogi következményeket, ennek ellenére az államok többsége már az előállítás szakaszában beavatkozik – vagy legalábbis erre törekszik. Az ültetvények kiterjedése nagy, ezért a drokartellek legfőbb célja, hogy ezeket olyan országok területén létesítsék, amelyek általában kiesnek a demokratikus kontrollok alól, továbbá nagy a korrupció, és az előállítás minden fázisát szoros ellenőrzés alatt tudják tartani. Ez után van csak lehetőség a keresletnek megfelelő mennyiséget eljuttatni a világ különböző pontjaira. A nagyfokú földrajzi mobilitás mellett a legmodernebb eszközök, berendezések és módszerek segítik ezt¹. Ezek a folyamatok komplexebbé, sokszínűbbé és nehezen azonosíthatókká váltak. Felderítésük és előrejelzésük szintén bonyolultabb feladat². Az említett elégséges feltételeken túl optimális környezetet nyújtanak azok az országok is, ahol hosszan elnyúló polgárháború, gerillamozgalmak, netán katonai diktatúrák is jelen vannak. A rendvédelmi szervek válasza – és itt elsősorban az Egyesült Államokat érdemes kiemelni – abból a logikusnak tűnő feltételezésből indult ki, hogyha az előállítás helyszínén, országhatárokat átlépve megsemmisítik az ültetvényeket és a hozzájuk tartozó laborokat, akkor jelentős csapást mérhetnek a drogbárókra. Az elképzelés az eredeti logikát követve a műveletek elején bevált, hosszabb távon fenntartva azonban lehetetlen vállalkozásnak tűnt, a kábítószer elleni küzdelem ugyanis átfogó tevékenység, vagyis a felderítés, a megsemmisítés, a nyílt büntetőeljá-

1 Korinek László: A szervezett bűnözés lényegi elemei. In: Benisné Györffy Ilona (szerk.): Harmadik Jogászgűlés. Balatonfüred, 1996. május 17–19. Magyar Jogász Egyesület, Budapest, 1996, 56. o.

2 Botz László: A hadászati felderítés szerepe a Magyar Köztársaság stabilitását befolyásoló globális és regionális fenyegetések, veszélyek, kockázatok és kihívások értékelésében, különös tekintettel a megváltozott Európai biztonságpolitikai helyzetre, a NATO új stratégiájára és a délszláv válságra. Doktori (PhD-) értekezés. ZMNE, Budapest, 2000, 13. o.

rások csak egy része az egésznek. A másik egyelőre lehetetlen feladat a korrupció megszüntetése, ami nagyban lehetővé teszi és elősegíti a tiltott kábítószer eljuttatását a legutolsó ponthoz, vagyis a fogyasztóhoz. Ennek függvényében érdemes górcső alá venni az ültetvényekkel kapcsolatos statisztikákat, amelyek leginkább a főbb mutatószámokra összpontosulnak.

Nemzetközi statisztikák

A koszovói kábítószer-ültetvények ismertetése előtt szükséges némi nemzetközi kitekintést tenni, amelynek alapját statisztikai adatok szolgáltatják. A számok megbízhatóságát egyebek között befolyásolja a latencia; az előállító országok adatszolgáltatási hajlandósága és megbízhatósága; a folytonosság hiánya; a korrupció és adott esetben az érdekellentét is. Ezek természetesen nem a demokratikus berendezkedésű intézményrendszerekre vonatkoznak, hanem a többi között Afganisztánra, Bolíviára, Burmára, Kolumbiára, Laoszra, Mexikóra, Perura³. A napvilágra kerülő adatok alapján azonban az átlagnál jobb képet kaphatunk a legnagyobb ültetvények földrajzi elhelyezkedéséről, a főbb termőterületek nagyságáról és hozamairól; az ehhez kapcsolódó bevételekről és a fogyasztók számáról; továbbá a rendvédelmi és katonai szervek lefoglalási és megsemmisítési képességeiről is. A 2008-as év felmérése szerint 155-250 millió személy legalább egy esetben már kipróbált illegális kábítószer a Földön⁴.

Opiátok (ópium, morfin és heroin)

Világszerte több mint tizenötmillióan fogyasztanak az opiátok csoportjába tartozó tiltott kábítószereket. A többség a leginkább halálos formájú heroinnal kerül kapcsolatba. Az opiát éves piaci értéke elérheti a hatvanötmilliárd amerikai dollárt is. A forrás leginkább Afganisztán, Mianmar, Mexikó és Kolumbia, de Afganisztán a piaci részesedés kilencven százalékát adja⁵. 2008-ban mintegy 2700 tonna ópiumot finomítottak Afganisztánban, ebből csak-

³ Presidential Determination No. 2008-28: Major Drug Transit or Major Illicit Drug Producing Countries for Fiscal Year 2009. September 15, 2008. International Narcotics Control Strategy Report. Volume I.: Drug and Chemical Control, March 2009, p. 5.

⁴ United Nations Office on Drug and Crime: World Drug Report 2010. United Nations, New York, 2010, p. 123.

⁵ Uo. 37. o.

nem 380 tonna heroin került a nemzetközi piacra⁶. Opiátlefoglalás vonatkozásában 737 tonnát sikerült felmutatni⁷. Laborok azonosítását és felszámolását 2008-ban csak nyolc ország jelezte, egyebek között Afganisztán (69), Mianmar (5) és Mexikó (5)⁸.

1. számú táblázat
Ültetvények nagysága (2009, hektár)ⁱ

Afganisztán	123 000
Összesen	181 373

2. számú táblázat
Az ópium és a heroin piaci elosztása (%)ⁱⁱ

Egyesült Államok/Kanada	13
Oroszország	22
Európa	26

3. számú táblázat
A fogyasztók és a kínálat arányaⁱⁱⁱ

	millió fő	tonna
ópium	4	1075
heroin	11,314	340

4. számú táblázat
Ültetvények megsemmisítése (2009, tonna)^{iv}

Kolumbia	546
Mianmar	4 087
Afganisztán	5 351
Mexikó	11 471

ⁱ Forrás: United Nations Office on Drug and Crime: World Drug Report 2010. United Nations, New York, 2010, p. 138.

ⁱⁱ Forrás: Uo. 40. o.

ⁱⁱⁱ Forrás: Uo. 42. o.

^{iv} Forrás: Uo. 13. o.

Kokain

Évtizedek óta népszerű rekreációs drog a kokain. 1982-ben az Egyesült Államokban tíz és fél millióan használták, míg 2008-ban 5,3 millió volt a fogyasztók száma. Így is az észak-amerikai piac adja a világ kokainfogyasztóinak negyven százalékát⁹. 1970-ig Bolívia és Peru vezetett e téren, ez után azonban Kolumbia vette át az első helyet¹⁰. A 2008-as adat azt mutatja, hogy a globális kiskereskedelmi piac forgalma nyolcvannyolcmilliárd amerikai dollár volt¹¹. A cserjén felül az előállított mennyiségből 712 tonnát sikerült lefoglalni az amerikai és az európai kontinens területén¹². A világon 9730 titkos kokain-előállító laboratórium található, 99 százalékuk Bolíviában, Kolum-

⁶ Uo. 44. o.

⁷ Uo. 43. o.

⁸ Uo. 140. o.

⁹ Uo. 72. o.

¹⁰ Uo. 65. o.

¹¹ Uo. 69. o.

¹² Uo. 67. o.

5. számú táblázat
Kokacserje-ültetvény mérete (2008, hektár)^v

Bolívia	30 500
Peru	56 100
Kolumbia	81 000

6. számú táblázat
Kokalevél aratása (2008, tonna)^{vi}

Bolívia	39 400
Peru	113 300
Kolumbia	116 900

7. számú táblázat
Kokaintermelés (2008, tonna)^{vii}

Bolívia	113
Peru	302
Kolumbia	450

8. számú táblázat
Ültetvények megsemmisítése (2008, hektár)^{viii}

Bolívia	5 484
Peru	10 143
Kolumbia	229 130 ¹³

^v Forrás: World Drug Report 2010... i. m. 162. o.

^{vi} Forrás: Uo.

^{vii} Forrás: Uo. 66. o.

^{viii} Forrás: Uo. 163. o.

biában, Peruban¹⁴. Kolumbiában a DNE (*Dirección Nacional de Estupeficientes*) szerint 3209 volt¹⁵.

A kézi és légi útra vonatkozó adatokat a Diran (*Dirección de Antinarcóticos*) szolgáltatta. Az UNODC sem a megsemmisítésben, sem ennek megfigyelésében nem vesz részt¹⁶.

Cannabis (marihuána, hasis)

A marihuána maradt a legszélesebb körben használt lágy, tiltott kábítószer a világon. Optimista becslések szerint 190 millióan próbálták ki legalább egyszer 2008-ban¹⁷. A fő nemzetközi piacot nehezebb összehasonlítani, mivel sokféle környezetben termeszthető, sőt a világ számos táján szabadon is nő. Becslések szerint 172 országban termesztnek cannabiszt¹⁸. Annyi elmondható, hogy a legfőbb nemzetközi exportőr Afganisztán és Marokkó, továbbá emelkedő tendenciát mutat a beltéri ültetvények száma. Ez leginkább Európát és

13 Ebből 95 634 hektár kézi, további 133 496 légi úton történt.

14 United Nations Office... i.m. 164. o.

15 Uo. 82–83. o.

16 United Nations Office on Drug and Crime: Colombia Coca Cultivation Survey June 2009. United Nations, New York, 2009, p. 73., 76.

17 World Drug Report 2010... i. m. 194. o.

18 Annual Report 2010 The State of the Drugs Problem in Europe. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2010, p. 44. http://eeas.europa.eu/us/events/symposium2011/docs/2010_annual_report_state_drugs_problem_europe_en.pdf

Észak-Amerikát érinti¹⁹. A nagy statisztikai szórás miatt a kiadott adatok nem mutatnak megbízható képet. Afganisztánról mint fontos exportőrrel 2009-ben készült az első felmérés: e szerint a legnagyobb hasis-előállító a világban²⁰. Meg kell jegyezni, hogy Afganisztán harmincnégy tartományából tizenhétben vannak cannabisültetvények²¹.

9. számú táblázat
Ültetvények nagysága (hektár)^x

Afganisztán	2009	10 000-24 000
Marokkó	2008	64 377

10. számú táblázat
Marihuána előállítása (2008, tonna)^x

Hollandia	323-766
Mexikó	21 500

11. számú táblázat
Hasis előállítása (tonna)^{xi}

Marokkó	2008	877
Afganisztán	2009	1500-3500

12. számú táblázat
Megsemmítés (2008)^{xii}

Hollandia (palánta)	1 053 368
Egyedült Államok	
– kültéri palánta (millió)	7,6
– beltéri palánta (ezer)	451
Mexikó (hektár)	18 562

¹⁹ Forrás: World Drug Report 2010... i. m. 253. o.

^x Forrás: Uo. 184. o.

^{xi} Forrás: Uo.

^{xii} Forrás: Uo.

Stratégiaiák

Az ENSZ szakosított szervezete a 2008–2011-es stratégiája céljául tűzte ki, hogy biztonságosabbá teszi a világot a bűnözés, a kábítószer és a terrorizmus szempontjából. Alaptételében kimondja, hogy ezek nemzetközi feladatok, amelyekre az ENSZ segít megtalálni a különböző válaszokat; elősegíti a nemzetközi konvenciók ratifikálását; továbbá segítséget ad a kutatás-elemzés területén; végül szükség esetén technikai támogatást is nyújt²². Tágabb értelemben többek között a stratégia kiterjed a nemzetközi konvenciók és protokollok megerősítésére és beültetésére az adott jogrendbe; a veszély- és kockázatelemzésre; a korrupció megelőzésére; a drogfüggők kezelésére és rehabilitációjára; továbbá a döntéshozók támogatására is²³.

¹⁹ World Drug Report 2010... i. m. 25. o.

²⁰ Uo. 183. o.

²¹ Uo. 253. o.

²² UNODC Strategy 2008-2011. United Nations Office on Drug and Crime, United Nations, New York, 2008, p. 7., 8.

²³ Uo. 9–16. o.

Úgy tűnik, hogy az Európai Unió 2005–2012-es kábítószer-stratégiája hosszabb időszakra tervezett, továbbá nemcsak általánosságokat, hanem konkrét gyakorlati lépéseket is megfogalmaz. A tiltott kábítószer helyzetének bemutatását a stratégia a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja (*European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction; EMCDDA*) és az Interpol folyamatos éves jelentéseire alapozza. Két fő területre koncentrál, az egyik a kereslet és az ellátás csökkentése, a másik a nemzetközi együttműködés, a kutatás és az információ²⁴.

Az Egyesült Államok kábítószerügyi hatóságának (*United States Department of Justice Drug Enforcement Administration*) nemzetközi stratégiája meghatározza, hogy területi kirendeltségeket tart fenn a világ különböző pontjain. A céljai eléréséhez hatvanhárom országban nyolcvanhét irodát üzemeltet. A kirendeltségek legfőbb profilja a kétoldalú nyomozások; információgyűjtés; kiképzési programok, illetve a helyi kábítószer-bűnözés elleni intézményrendszerek fejlesztése²⁵.

A koszovói kábítószer-bűnözés elleni szolgálat tevékenysége

Az önálló koszovói rendőrség csekély múltra tekint vissza: 1992-ben felbomlott a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság, a délszláv polgárháborúnak a NATO 1999-es légi hadjárata vetett véget. Az ENSZ nemzetközi végrehajtó rendőri erők 1999 és 2008 között látták el tevékenységüket, majd az EU folytathatta a nagyrészt megfigyelői-tanácsadói mandátummal létrejövő válságkezelést. A helyi rendvédelmi szervek önállóan és teljes jogkörrel 2009 óta teljesítik feladataikat. Országos szinten a szervezett bűnözés elleni igazgatóság alárendeltségében a kábítószer-bűnözés elleni osztály látja el a hatáskörébe utalt megelőző, felderítő és nyomozati feladatokat. 2010-ben került sor a régiókon belül működő kábítószer-bűnözés elleni csoportok integrációjára, ezek korábban kettős alárendeltségben dolgoztak. 2010-ig szintén párhuzamosság mutatkozott az úgynevezett határon átnyúló bűnözés elleni alosztály hatáskörében, mivel e szerv kizárólagosan a határon történő, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények ügyében járt el. Az állomány fiatal, megfelelő végzettségű, de különböző szintű tapasztalatok jellemzik. Logisztikai szem-

²⁴ EU Drugs Strategy (2005-2012). Council of the European Union, Brussels, 22. November 2004, p. 6.

²⁵ International Narcotics Control Strategy Report. Volume I. Drug and Chemical Control. United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, March 2009, p. 50.

pontból a helyi viszonyokhoz képest megfelelő szintű az ellátás. Az osztálynak, állami hatáskörrel, az ismert biztonsági környezetben, nemzetközi ellenőrzés alatt, aránylag kis földrajzi területen, balkáni útvonal környezetében, a társadalom erős családmodell-beágyazottságának keretei között, rokoni belterjesség és annak kiterjedt hálózatában, nem elégséges bérből, gyakori átszervezések okozta hatásokkal, esetleges illegális információvesztéssel, egyelőre bizonytalan karrierkép tudatában kell végrehajtania kötelezettségét²⁶. Ezek alapján nehéz elvárni a bünygyi nyomozótól a nélkülözhetetlen szaktudást, a gondolkodásmódot és a cselekvési készség együttesét²⁷. A humánerőforrás erősítésre szorul, ez gondosabb kiválasztást igényelne, továbbá az etnikai skála általában homogén. Szinte hiányzik az adott elkövetői kör teljes mértékű feltérképezése²⁸. Az ország területén hiányos a mobiltelefon-ellenőrzés teljes kiépítettsége. Az egyéni elemzői képesség a kívánatos szintet sem éri el.

Kábítószerhelyzet Koszovóban

Az ország néhány éve nyerte el csak vitatott függetlenségét. Területe 10 887 négyzetkilométer, lakossága a 2011-es becslések szerint kb. 1 825 632 volt²⁹. Koszovó Albániával, Szerbiával, Macedóniával és Montenegróval határos. A lakosság egy része az EU különböző országaiban telepedett le, illetve vendégmunkásként dolgozik. Több mint negyvenöt százalék a munkanélküliség aránya, a lakosság harminc százaléka a szegénységi küszöb alatt él³⁰. A lakosságot leginkább a külföldön dolgozó rokonok és az 1999 óta jelen lévő nemzetközi szervezetek tartják el. A konfliktusok segítették a szervezett bűnözés jelentős megerősödését, és ezeket a folyamatokat csak erősítette a kiemelkedő mértékű korrupció. Százhetvennyolc ország közül a száztizedik helyen áll³¹. Ezen felül az ország területe nem homogén, vagyis Észak-Mitrovica és általában a szerb diaszpórák kívül esnek a koszovói albán rendvédelmi szervek ellenőrzésén. Az ország területe a legalkalmasabb az úgynevezett balkáni útvonal fenntartására, amely az Afganisztánból származó

26 Uri László: Kábítószer-bűnözés elleni felderítés sajátosságai Koszovóban. Szakmai Szemle, 2010/2., 171. o.

27 Finszter Géza – Kármán Gabriella: A kriminalisztika új fejlődési tendenciái és gyakorlati problémái. Kézirat, Budapest, 2009, 1. o.

28 Uri László: i. m. 172. o.

29 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kv.html>

30 Uo.

31 http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results

heroin egyik belépési pontja. A heroin mellett kokain és marihuána is ájtut a határon. A legvégső cél itt is az uniós tagországok ellátása. Ha az Egyesült Államok kábítószerügyi hatóságának 2011-es adatait is megvizsgáljuk, semmilyen jelentős eltérés nem tapasztalható Koszovó vonatkozásában. A 13. számú táblázat adatai bemutatják a koszovói rendőrség kábítószer-szolgáltatának lefoglalásait.

13. számú táblázat
A koszovói rendőrség kábítószer-szolgáltatának lefoglalási képességei

	heroin (kg)	kokain (kg)	cannabis (tő)	marihuána (tő)	hasis (kg)
2006	14,6	1,7	36 686	66,6	0,4
2007	47,8	1,9	21 712	32,1	n/a
2008	44,6	2,1	9 249	177,5	n/a
2009	36,1	1,1	33 497	43,6	2,2

Forrás: Uri, László: Comparison Report of 2006-2009 on KP DoC CNIS and RNIS and MMA Report of 2009 on KP DoC CNIS. EULEX Mission in Kosovo Strengthening Department Organized Crime Narcotic Investigation Section. Kosovo, Pristhina, 02 February 2010, p. 11., 23.

Ültetvények

Az ültetvényekre vonatkozó statisztikák és tapasztalatok azt mutatják, hogy 2007-ben 35, 2008-ban 23, 2009-ben pedig 35 ügyet regisztráltak, ugyanakkor 2009. május és szeptember között 28 ügyben 9594 tőt foglaltak le³². A 2009-es kimutatásra és az értékelő jelentés elkészítésére azért volt szükség, mivel korábban nem készült ilyen jellegű, a döntéshozókat támogató felmérés. A másik cél az volt, hogy az azonosított ültetvényekre vonatkozó elemzett információk hatékonyabban segítsék a helyi rendőri alakulat további munkáját. A megismeréshez szükség volt kérdőívek kibocsátására, lezár és folyamatban lévő ügyek nyomon követésére³³; éles műveletekben történő részvétellel, irányítóközpontban nyújtott tanácsadásra is. A rendelkezésre álló adatok szerint csakis cannabis típusú kültéri ültetvények kerültek hatósági ellenőrzés alá, vagyis mákgubóültetvények, beltéri palánták és laboratóriumi telepítések azonosítására nem került sor. A cannabisból a következő lépésekkel lehet marihuánát előállítani: termesztés; aratás; szárítás; örlemény készí-

³² Uri, László: Summary Report of 2009 on Cannabis Plantation of Kosovo. EULEX Mission in Kosovo Strengthening Department Organized Crime Narcotic Investigation Section. Kosovo, Pristhina, 16 December 2009, p. 6., 31.

³³ Uo. 2–3. o.

tése; szállításra alkalmas csomagolás, majd végül a leggyakrabban használt fogyasztói módszer, a cigaretta készítése. Az ültetvények további jellemzője, hogy megtalálható volt az úgynevezett vadkender típusú, továbbá az ember ültette³⁴. Öntözőrendszer telepítésére ritkán került sor, ami kezdetleges kivitelezésre utalt³⁵. Emberek szolgáltatta adat csak 13 ügy felderítését segítette, ennek nyomán nem került sor kommunikációs eszköz ellenőrzésére, figyelés alá is csak az ingatlan (telek, erdő, hegyoldal) területét vonták nem túl gyakran³⁶. A titkos információgyűjtést tovább nehezítette, hogy az ültetvények egy része fóliasátorban, kukoricaültetvények között, továbbá a bonyolult földrajzi közeg miatt nehezen megközelíthető területen volt. Több esetben rendezetlen volt a földterületek tulajdonformája is. A THC százalékos fokát egy esetben sem lehetett megtudni, mivel vagy nem kérték, vagy a szakértő nem adta meg³⁷. Ez általános tapasztalat volt. A marihuána átlagos erőssége egy és tíz százalék közé tehető, míg a hasísé 3–16 százalék³⁸. Az, hogy beltéri cannabisültetvények nem kerültek a hatóság látókörébe, nem feltétlenül jelenti azt, hogy nem is léteztek. Az ilyen típusú telepítések előnyei egyebek között a rejtettség; a keresztezett és nemesített palánták; a gyakoribb aratás; a jobb minőség; a több kereslet; a gyorsabb extraprofit. Meg kell jegyezni azonban, hogy a többszöri betakarítás nyomán beáll a termés kiszigerelése, ami aztán kevesebb hozammal jár. Hátrányai: a kiépítése szaktudást igényel, villanszerelő bevonása szükséges; a szokottnál magasabb villanszámla; lámpák és szivattyúk kiépítése; vetőmag és tápoldatok³⁹; a ventilációs rendszer kivezetése a ház külső részén; gyakoribb emberi jelenlétet igényel; jellegzetes szag megjelenése az ingatlanon belül és kívül.

Következtetések

A tiltott kábítószer-ültetvények fenntartói elleni küzdelem átfogó tevékenységet kíván, ennek világszerte főszereplői a rendvédelmi szervek és titkoszolgálati ügynökségek. Csatlakozhatnak továbbá nemzetközi szervezetek, ügynökségek is. A világon háromfajta, leginkább nyílt téri ültetvény a legjel-

³⁴ Uo. 6. o.

³⁵ Uo. 9. o.

³⁶ Uo. 8–9. o.

³⁷ Uo. 7. o.

³⁸ Annual Report 2010... i. m. 46. o.

³⁹ Uo.

lemzőbb: a kokacserje, a mákgubó és a cannabis. Az első Latin-Amerikában őshonos, a második és a harmadik szinte bárhol termesztendő, de a legnagyobb ültetvények Kolumbiában és Afganisztánban találhatók. A nagy kiterjedésű ültetvényekre kiterjedő folyamatot általában csak olyan országokban lehet megvalósítani, ahol nincs kiépített demokratikus intézményrendszer; válságövezet volt, vagy még mindig az; diktatúra jellemzi, vagy szélsőséges berendezkedésű államszervezet van hatalmon. Szintén az illegális folyamatoknak kedvez, ha a szervezett bűnözés és a korrupció mélyen beágyazódott a helyi kultúrába, továbbá terrorista vagy egyéb szélsőséges csoportok tartják kézben az ültetvényeket. Az Egyesült Államok a többi között Afganisztánt, Bolíviát, Burmát, Ecuador, Kolumbiát, Indiát, Laoszt, Mexikót, Pakisztánt, Panamát, Paraguayt, Perut és Venezuelát minősítette a fő illegális kábítószer-előállító és tranzitországoknak.

Az ültetvényekről leginkább az UNODC, az amerikai kábítószer-ellenes ügynökség (*Drug Enforcement Administration; DEA*), az Interpol és az EMCDDA képes megfelelő képet adni. Igaz, a szolgáltatott statisztikai adatok nem mindig folytonosak és pontosak, de átfogó kép kapható a földrajzi elhelyezkedésről; a területek nagyságáról; a terméshozamról; a különféle kész kábítószer mennyiségéről; a fedett laboratóriumokról; a lefoglalt mennyiségéről; a megsemmisített ültetvényekről; az ezeket ellenőrző csoportokról, továbbá a piaci kereskedelmi értékről is. A legnagyobb mákgubóültetvények továbbra is Afganisztánban találhatók, így az ópium és a heroin vonatkozásában a piaci részesedés kilencven százalékát ez az ország adja. Ezt követi Mianmar, Mexikó és Kolumbia. A heroin és az ópium leginkább Amerikába, Kanadába, Kínába, az európai országokba és Oroszországba jut el. A legnagyobb őshonos kokacserje-ültetvények továbbra is Kolumbiában, Bolíviában és Peruban találhatók. A népszerű rekreációs kokainfogyasztás alapanyagának negyven százaléka Észak-Amerikából származik. A cannabisültetvények szinte bárhol telepíthetők, a legnagyobbak Afganisztánban és Marokkóban vannak, így ők a legfőbb exportőrök. A legnagyobb hasis-előállító szintén Afganisztán. Emelkedő tendenciájú a beltéri ültetvények száma, ez leginkább Európát és Észak-Amerikát érinti.

Stratégiák tekintetében a nemzetközi törekvés az adott ország jogharmonizációs folyamatának elősegítése, a kábítószer-bűnözés elleni harc intézményeinek kiépítése, továbbá kiképzési és oktatási programok bevezetése. Ezt követi a kétoldali nyomozati cselekmények végrehajtása, a széles körű nemzetközi együttműködés, illetve az információgyűjtési képességek erősítése. A leggyakorlatiasabb cselekvési forma a helyszíni kirendeltségek fenntartása; a

hálózatszervezés; az ültetvények és titkos laboratóriumi telepítések felszámolása. A koszovói rendőrség csaknem húsz év után épült újra. Hiányzik az igazán tapasztalt korosztály, látásmódjuk inkább technokrata, mintsem szélesebb körben értelmezett információszerző. Tevékenységüket egyebek között megnehezíti a magas korrupció, az állandó átszervezések és az alacsony bérszínvonal.

A helyi ültetvények tekintetében a következő konzekvenciák vonhatók le: mivel heroin és ópium vonatkozásában az ország nemzetközi tranzitútvonala, ezért nem kell számolni nagy kiterjedésű mákültervények helyi telepítésével. Ha kisebb, házilagos méretű ültetvényeket illegális célból telepítenek, akkor abból máktea, illetve hosszabb eljárással ópium állítható elő, ezek ugyanis nem igényelnek laboratóriumi körülményeket. A nyílt területen termesztett cannabis vonatkozásában már más a helyzet. Az országszerte végrehajtott folyamatos lefoglalások azt mutatják, hogy igény van a fogyasztók ellátására, de a keresletet importtal is kiegészítik. Ennek arányára nincsen megbízható adat. Az ültetvények egy része vadkender típusú, de ezzel együtt sem határozható meg a pontos THC-tartalom. Felülvizsgálatra szorul a szakértői vizsgálatok rendje.

Nagyobb rendvédelmi előrelátást igényelne a beltéri cannabisültetvények felderítése. Bármelyik ültetvénytípust vesszük figyelembe, mennyiségileg és minőségileg egyaránt fejleszteni kell a humánerőforrás képességét; elengedhetetlen az egységes lefedettség a telekommunikáció ellenőrzésére, illetve a sajáterős pontfigyelés szemléletének erősítése. A megállapítások megfogalmazására leginkább a rendőrség szempontjából volt szükség, a dolgozat súlypontját a hatékonyabb információszerzésre épülő képességek fontossága adja. Végezetül kijelenthető, hogy Koszovóban a nemzetközi erők helikopterei a szokottnál is többször látnak el feladatokat, de nem valószínű, hogy akár a kolumbiai, akár az afganisztáni kábítószer-bűnözés elleni harc ismertetőjeveivel lehetne találkozni az ültetvények környékén.